

In de muziek

Wieke Karsten

Mart Roegholt

Vorig jaar verscheen het boek *In de muziek. Over musiceren, studeren en het brein van fluitiste Wieke Karsten*, bekend van haar columns in de Arco. Ze is al heel wat jaren met dit onderwerp bezig, getuige de vele lezingen, cursussen en lessen op conservatoria die ze daarover geeft, en getuige ook de onderwerpen van haar columns. Zij is, kunnen we stellen, een echte expert op dit gebied. En nu zijn al die inzichten dus gebundeld in een boek. Zelf zegt ze erover “de neerslag van een zoektocht van 20 jaar”. Dat is prettig en nuttig. Ik herinner me een lezing die, jaren geleden, indruk op me maakte. Haar inzichten over studeren, automatiseren en optreden waren een *eyeopener*. Sindsdien vind ik het niet meer lui, maar erg nuttig om kort te studeren (en dat liefst vaker kort te doen) in plaats van te wachten tot je de hele ochtend vrij hebt om eraan te besteden.

Haar boek is onderverdeeld in drie delen, die elk weer in hoofdstukken zijn onderverdeeld.

Deel 1 gaat over het *Brein van de musicus* en behandelt onderwerpen als Het menselijk brein; Leren; Aandacht en focus; Cirkels van aandacht; Input en output; Zintuigen; Lichaamsbewustzijn.

Deel 2 heeft als overkoepelend thema: *Het huis van de musicus*. In dat huis onderscheidt Karsten vijf etages: 1. De partituur; 2. Interpretatie; 3. Techniek; 4. Meesterschap; 5. Expressie. De onderste drie etages staan voor input van kennis en vaardigheden, de bovenste twee voor output (muziek laten horen aan anderen).

Voor elk behandeld aspect heeft Karsten oefeningen en opdrachten.

Deel 3 ten slotte is het deel met de toepassingen: hoe ‘breinbreed’ (lees daarvoor het boek!) te studeren, een draaiboek om je voor te bereiden voor optredens en een draaiboek voor de voorbereiding op audities.

Het onderwerp gaat iedereen die muziek maakt aan, of je nu jong bent en net begint of al jaren bezig bent, of je nu amateur bent of professional. Want het gaat hier om absoluut basale kennis over *hoe* wij leren, en hoe we *gericht* kunnen leren. Ze licht desgevraagd toe dat op Europees niveau het uit elkaar halen van *input* en *output* (proces-

sen die ook in andere delen van de hersenen plaatsvinden) een nieuwe benadering is. Studenten zijn in eerste instantie de groep voor wie ze heeft geschreven - ‘van de eerste les tot aan het podium’. Maar in tweede instantie voor iedereen die muziek maakt. Ze schrijft in haar inleiding dat ze tot haar doelgroep ‘ambitieuze amateurs, vakstudenten, professionele musici en (ouders van) leerlingen’ rekent. En dat sommige hoofdstukken speciaal geschreven zijn voor studenten klasieke muziek. Docenten rekent ze niet tot haar doelgroep, al krijgt ze vaak goede feedback uit die kring, vooral omdat die in hun eigen conservatoriumtijd bepaalde onderdelen niet voldoende meekregen.

De omvang aan compacte informatie is zowel de kracht als – als ik het zo mag omschrijven – het minpuntje van het boek. Er staat verschrikkelijk veel nuttige informatie in, maar je moet wél zoeken wat voor jou het bruikbare stukje is. Ik vind – als docent - bijvoorbeeld nog steeds haar uitleg over de werking van het brein (gerelateerd aan leerprocessen), interne of breinbrede focus, het gebruik van zintuigen, lichaamsbewustzijn en studeerpatronen onmisbare bagage bij het lesgeven. Maar het deel Interpretatie in het tweede deel *Het huis van de musicus* is voor iemand die al een muziekopleiding heeft gevolgd, nogal een herhaling van het bekende. Misschien goed voor studenten. Ook tips voor een auditie zijn typisch gericht op vakstudenten. Dus het is een combinatie van een leerboek, een interesseboek en een bijscholingsboek. Een boek, vind ik trouwens, dat er helder vormgegeven en aantrekkelijk uitziet. Haar levenspartner en vormgever Erik Visser was verantwoordelijk voor de opmaak. Het boek is zeker een aanrader voor muziekdocenten, omdat het veel praktische inzichten bevat om de les te structureren en leerlingen uit te leggen waarom we bepaalde stappen van ze vragen. Ze belooft in een telefoongesprek dat haar volgende project een boek over lesgeven is!

Wieke Karsten
In de muziek. Over musiceren, studeren en het brein
Amsterdam University Press 2019

